

NAAR ROME

Naar Rome

Op rubberen zolen

Gilles Honoré

Schrijver: Gilles Honoré
Coverontwerp: Gilles Honoré
Zetwerk: Gilles Honoré
Illustraties: Annelien Adams
Foto's: Gilles Honoré & Nicoline Lutin
ISBN: 9789402145021
© Gilles Honoré

Bedankt

'Grazie, grazie mille,' zegden Nicoline en ik voor de honderdste keer. 'Jullie zijn te goed voor ons,' meende ik uit het diepste van mijn hart. 'Een mens kan nooit te goed zijn voor een ander,' zei Daniela. Haar opgewekte toon veranderde in een diepzinnige. 'Alleen zo verdienen we Zijn gratie,' zei ze zacht, haar blik op een beeltenis van de Heer, die vanaf de muur op ons toekeek. 'Bedankt dat jullie hier hebben aangebeld.' Haar liefde was diepgeworteld. Haar woorden gemeend. Haar daden oprecht.

Voorwoord

Toen ik nog een kind was maakte ik wel eens een schatkaart. Ik had er zo mijn eigen techniek voor. Thans, dat dacht ik. Als je er vandaag Google op natrekt vind je talloze sites die je de werkwijze uit de doeken doen. Schatkaarten maken doe je als volgt: neem een blad papier, vorm het tot een prop en dompel het onder in een pan met koffie. Vis de prop eruit, ontwar hem – let op dat je geen scheuren maakt – en laat het papier een uurtje drogen op de kachel. Het blad ziet er nu uit als een stuk perkament en voelt ook zo aan. Het ruikt naar Douwe Egberts. Brand er de randjes af met een lucifer. De schatkaart geurt ineens naar zwartgeblakerde koffie. Breng ten slotte op het blad – dat er ondertussen grillig uitziet en aan vergane glorie doet denken – pijltjes, stippelijntjes en kruisjes aan. Gebruik bij voorkeur zwarte inkt. Indische. De schatkaart is eindelijk klaar om onder die losse tegel op de speelplaats te verstoppen en dan als bij toeval door jezelf te worden gevonden, in het bijzijn van verbouwede vrienden.

'Hoe lang zou die hier al liggen?' zullen ze met grote ogen vragen.

'Sinds ik die hier vijf minuten geleden verstopt heb,' zal je bij jezelf denken. Je moet het ze vergeven, ze zijn nog zo jong en zo naïef.

Het spreekt voor zich dat de kunst van schatkaarten maken, de ambacht zoals ik het zou willen noemen, een tijdrovende activiteit is. Als zevenjarige zit je agenda altijd vol en bovendien zijn de dagen veel te kort. Meestal had ik dan ook niet het geduld om het goede voldoende te laten drogen. Mijn kalligrafiepen maakte scheurtjes in het oppervlak, mijn Oost-Indische inkt legde zwarte zeeën aan. '*Good enough,*' dacht ik toen hardop bij mezelf in mijn beste Engels terwijl ik het resultaat aanschouwde.

Door de jaren heen groeide mijn vermogen om geduld te oefenen. Als jongvolwassene droomde ik er al drie jaar van een pelgrimstocht te maken, maar ik wachtte, tot het moment rijp was. De koffiezet klopte nog vele overuren. Schatkaarten maakte ik al een tijdje niet meer.

De zomer van 2013 leek mij het gepaste moment. Ik voelde het aan alles: 'Dit jaar maak ik de tocht.' Dat het uiteindelijk de Via Francigena zou worden en niet Santiago de Compostela, en dat mijn reisgezel mijn vriendin Nicoline en niet mijn kameraad Arthur zou zijn, waren factoren die je aan het toeval zou kunnen toeschrijven. Toen ik eerder dat jaar Italiaans begon te leren om te communiceren met een koppel dat we op Mallorca leerden kennen wist ik niet eens af van het bestaan van de Via Francigena. Wellicht lag op het Spaanse eiland de kiem voor onze bedevaart door Italië. In toeval geloof ik immers niet.

Swizzera

UV

100 KM

Milano

Filippo & Erika
Piacenza Renzo

Fiorenzuola
Florin Mederano
Serge Bereto
Jeff Aulla

Fidenza Jean-Pierre
Sivizzano

Pontremoli
Sarzana Jen

Alpans

Mar Ligure

Emilio Massa
Luciano Lucca

Pietrasanta
Altoposio Anton

Mar Adriatico

San Miniato
San Gimignano
Lena

Gombosi Terme
Monteriggioni

Anna Elena

W-

San Quirico d'Orcia
Angelo Acquapendente
Marco Bernotti

Ponte d'Arbia
Radicofani

Enzo Rita

Viterbo
Campagnano di Roma

Bohena
Sutri

Mar Tirreno

La Storta
Roma

San Pietro in Vaticano

-Z-

Inleiding

De Via Francigena is een pelgrimsroute die start in Canterbury en eindigt in het Vaticaan. Het was een Engelse aartsbisschop die meer dan duizend jaar geleden als eerste de tocht ondernam. De naam Francigena wijst op het grote deel van het toenmalige Frankische Rijk dat de route aandoet. Ondanks haar niet te overtreffen bestemming, het overweldigende Sint-Pietersplein, is deze pelgrimsroute veel minder gekend dan de Sint-Jacobusroute naar Santiago de Compostela. De honderdduizend bedevaarders die jaarlijks de roep van Jacob volgen zijn een honderdvoud van het aantal pelgrims dat elk jaar over de minder platgetreden paden van de Via Francigena Rome bereikt. Of dit bizar is? Zeker. Of dit een spijtige zaak is? Zeker niet. Onderweg naar Rome voel je je als pelgrim nog vaak uniek. De bonkige Romeinse heirbanen en stoffige bloedhete *sentieri* voelen aan alsof ze ernaar snakken nog eens bewandeld te worden. Vaak kruisen op grote delen van de dag geen drie mensen je pad.

Als je de hele tocht wil afleggen mag je snel rekenen op drie maanden wandelplezier. Nicoline en ik vonden een maand stappen best al een mooie uitdaging. Wij zouden enkel op Italiaanse bodem wandelen. Goed voor 650 kilometer. Dat leek ons een moeilijke, maar haalbare afstand om te overbruggen op 31 dagen tijd. Het enige wat we vooraf vastlegden waren onze heenvlucht naar Milaan en de terugvlucht één maand later vanuit Rome, waar we ook twee nachten in Hotel Saint-Peter boekten.

'Zouden we toch geen annulatieverzekering nemen op onze vlucht?' had ik nog gevraagd, onzeker over de goede afloop van onze onderneming.

'Neen hoor,' sprak Nicoline gedecideerd, 'we geraken er wel!' Haar vastberadenheid verwonderde me enigszins. Ik wilde er al lange tijd

eens een maand tussenuit, zonder verplichtingen, computers en gsm's aan mijn hoofd. Nicoline zou uit zichzelf nooit met zo'n voorstel op de proppen komen. Na wat getwijfel wilde ze meegaan om mij te steunen. Maar eens haar beslissing genomen was ze schijnbaar overtuigd van een goede afloop.

Tijdens de winter die aan onze pelgrimage voorafging hadden we eenmalig een wandeltocht van vijftwintig kilometer ondernomen over Ardense besneeuwde heuvels. Na afloop was Nicoline kapot. Onder geheel andere klimatologische condities zouden we diezelfde prestatie een maand quasi onafgebroken moeten leveren. Ik besepte dat er niets verkeerd mocht gaan of we zouden nooit (op tijd) in Rome arriveren. We hadden één enkele rustdag gepland in Siena, en er waren wel enkele kortere etappes van circa vijftien kilometer, maar gemiddeld zouden we er dagelijks toch vijftwintig afleggen. Drie dagen overschreden we de kaap van de dertig. Onze langste etappe bedroeg liefst zesendertig kilometer. Bovendien zouden onze rugzakken veel te zwaar blijken – om en bij de vijftien kilogram – en haalden we een gemiddelde temperatuur van 30°.

Op 2 juli 2013, de dag dat Nicoline en ik vijf jaar samen waren, namen we het vliegtuig, vol verwachtingen en vooral erg onzeker over wat ons de komende maand te wachten stond. De Ryanair-jet zette ons op Italiaanse bodem in Bergamo. Van daaruit namen we een shuttlebus naar Milaan, en de trein 70 kilometer zuidwaarts naar Piacenza, het dichtste punt van de Via Francigena ten opzichte van de luchthaven. Vanaf daar zouden we de resterende 650 kilometer te voet afleggen.

Om onze weg te vinden van Piacenza naar Rome maakten we gebruik van een boekje, *Guida alla Via Francigena*, voorzien van uitgebreide wandelomschrijvingen en eerder simplistische plattegronden. Deze vierde herziening liet vaak nog te wensen over. Zo was er geen schaal voorzien en hadden we er als gevolg elke dag het raden naar hoe laat

we zouden arriveren. Soms ontbrak fijntjes het tweede deel van de kaart. Meestal hielden we ons aan de voorgeschreven dagetappe, omdat deze niet willekeurig van punt a naar b liep, maar doorgaans naar een dorp leidde dat de stop waard was. Naast ons boekje was er ook nog een kakofonie aan wegmarkeringen. Deze waren niet talrijk en als ze al aanwezig waren, schepten ze vaak meer verwarring dan duidelijkheid. Verschillende organisaties hielden zich immers bezig die markeringen te plaatsen, maar gebruiken daarbij elk hun eigen kleur en symbolen. Nu eens volgden we rood-witte markeringen aangebracht in verf op de stam van een *cipressa*, dan weer een prent van een gele pelgrim met een witte pijl. Volgde je echter de pelgrim met de gele pijl, dan was je op weg naar Santiago! Ook de *Associazione Europea delle Vie Francigene* plaatste om de enkele tientallen kilometers eens een robuuste bruine metalen pijl. We hadden vooraf gelezen dat de signalisatie vaak ronduit slecht was, maar naar verluidt zou er aan gewerkt worden. We waren dus wel gewaarschuwd. Eigenlijk ondervonden we – op een zeldzame keer na – nooit noemenswaardige problemen. Behalve die ene dag in dat onnoemelijk uitgestrekte bos, onderweg naar Siena...

Een belangrijke, zo niet de belangrijkste factor die deze onderneming onvergetelijk maakte, was de keuze om niet enkel gebruik te maken van de faciliteiten die voor pelgrims voorzien zijn om te overnachten. Wie dat wenste kon in elke stopplaats wel één onderkomen vinden. In die *ostelli per pellegrini* (OP) kon je dan voor een prijsje overnachten en douchen en met wat geluk zelfs een avondmaal of ontbijt meepikken. Die ostelli waren zeer divers. Soms kon je tegen donatie logeren in een nette slaapzaal van een magnifiek middeleeuws klooster of een tussen de wijngaarden verscholen abdij. Andere keren beperkte de accommodatie zich tot een mufte matras op een koude stenen vloer in een bijgebouw van een kerkje. Een tiental keer lieten wij deze accommodatie – ongeacht de faciliteiten die ze bood – links liggen, en belden we op goed geluk aan bij een lokale inwoner. Bij die *locals*

vroegen we dan om onze tent op te slaan in de tuin. Een avontuur, dat zeker. Je weet immers nooit wie de deur voor je openmaakt. Het zijn de ontmoetingen met dié mensen die ons hun tuin of onderdak boden, alsook de ontmoetingen onderweg die de drijfveer vormden om dit boek te schrijven.

Over het waarom van deze onderneming wil ik niet te lang uitweiden. Van Nicolines kant is het alvast simpel: zij deed het allemaal om mij te steunen. Zeshonderdvijftig kilometer steun, zoveel en niet minder had Nicoline voor mij over. Ik weet nog steeds niet waaraan ik dat verdien en het zal mij wellicht altijd een mysterie blijven. Voor mezelf: elke ratio schiet te kort te verklaren waarom ik deze tocht moest maken. Een 'roeping' wil ik het niet noemen, misschien een verlangen, of gewoon nieuwsgierigheid. Wel wilde ik gedurende deze tocht op zoek gaan naar de gulheid van de mensen, iets wat we in ons dagelijkse jachtige bestaan nog amper spontaan mogen ervaren. Of dit nu de echte drijfveer was voor deze onderneming? Zelfs na het schrijven van dit boek moet ik een pasklaar antwoord schuldig blijven. Allicht zullen daarvoor nog vele pelgrimages nodig zijn. In mijn gedachten had ik deze pelgrimage al vele malen gemaakt, en was ik al tientallen keren aangekomen op Sint-Pieters. Maar de gedachte alleen werkte niet langer bevredigend.

Piacenza

Daar stonden we dan, het station van Piacenza achter ons, zeshonderdvijftig kilometer *asfalto*, *sentiero* of *sterrato* voor ons. Of links, of rechts van ons. Daar moesten we nog achter zien te komen. We voelden ons wat verweesd. We wilden beginnen wandelen maar hadden geen idee in welke richting. Er was geen aanknopingspunt, geen eerste pijl, geen straatnaam. Neen, ik was er gewoon van uit gegaan: in Piacenza stappen we van de trein, en beginnen we te wandelen, ons boekje zal ons daar wel bij helpen. Maar onze *guida* liet het hier al voor een eerste keer afweten. Piacenza bleek een grotere stad dan gedacht. Meer nog, het was de hoofdstad van de gelijknamige provincie. Ons boekje had de vervelende gewoonte ons wel doorheen kleine dorpjes te loodsen, maar aan grotere steden hadden de kaartenmakers duidelijk een broertje dood. Toegegeven, we konden de start misschien beter voorbereid hebben. Maar ach, het maakte ook deel uit van het avontuur. Ik pikte een willekeurige straatnaam van ons plannetje die tussen Piacenza en Pontenure lag, ons eerstvolgende dorp dat we zouden bereiken, en vroeg een Italiaanse *donna* om hulp. Ze kende de straat niet.

'Waarheen moeten jullie?' vroeg ze behulpzaam.

Ervan bewust dat 'Pontenure' het aangewezen antwoord was, kon ik het toch niet laten bij wijze van *scherzo* (grap) 'Rome' te antwoorden.

'Roma? Mama mia!' Ze wilde ons de trein opsturen. Nadat ik haar had uitgelegd dat we net van de trein kwamen gestapt en van hieruit te voet naar Rome wilden, verklaarde ze ons zowat gek. De vrouw had uiteraard geen flauw idee, dus stuurde ze ons naar links. Ons kompas wees inderdaad dat daar het zuiden lag. Op intuïtie liepen we de stad uit en amper vijf minuten later zagen we tot onze grote vreugde een eerste pijl: een grote bruine metalen wegwijzer gefinancierd door de Associazione Europea.

'We zijn vertrokken!' sprak ik vol overtuiging tot Nicoline terwijl we de straat verder afliepen. Ook in haar kwam de padvinder nu naar boven, en duidelijk opgetogen sperde ze haar ogen in haar zoektocht een tweede aanwijzing op te merken.

De avond viel stilaan over de banlieue van Piacenza en mijn blik werd getrokken door een bescheiden beeldhouwwerk op een metershoog voetstuk. Een monumentje te midden een rotonde. Tegen de oranjegeel gekleurde hemel tekenden zich twee wolvenjongen af die zich tegoed deden aan de melk van hun moeder; Romulus en Remus. De mythe wil dat de eerste de stichter was van Rome, onze eindbestemming.

'De voortekenen zijn gunstig,' dacht ik bij mezelf.

Ons enthousiasme ebde weg toen we stilaan doorkregen dat we nog lang niet aan ons voorziene startpunt toe waren. Dat lag nog zo'n zes kilometer verderop, helemaal uit de stad Piacenza op de Via Emilia. Omdat we de volgende dag voor onze eerste etappe al meteen drieëntwintig kilometer moesten afleggen, oordeelde ik dat we de zes kilometer best nog die avond zouden overbruggen.

We wandelden langs een drukke autoweg en kwamen geen pijlen of markeringen meer tegen. We wisten enkel dat we in de goede richting gingen. Dat had een voorbijrijdende vrouw ons bevestigd. Er was niets aangenaam aan de greppel langs de kant van de drukke weg, omgeven door bedrijven en veel beton. Wat verderop kwamen we bij een paar huizen. Een oude man was er zijn gras aan het besproeien. Dit was onze kans. De chagrijnige Italiaan had echter geen zin om twee pelgrims op zijn geliefde gras te laten kamperen.

'Slecht voor het gras. Zet jullie tent daar,' zei hij wijzend naar een verlaten parking aan de overkant. We bedankten terneergeslagen. Wat een tegenvaller. Ik had mij van alles voorgesteld bij de Italiaanse gastvrijheid, en dan dit. Op dit moment begon twijfel te sluipen in mijn wilde, misschien naïeve plan om voor slaapgelegenheid te rekenen op de goedhartigheid van de Italianen.

Nicoline wees naar een grasberm vijftig meter verderop, tussen de bedrijven in. 'Laten we daar kamperen?' stelde ze voor. Dit was niet zoals ik mij Italië had ingebeeld. Als ik zou kamperen zou dat ofwel in een tuin van gastvrije Italianen zijn, op het erf van een wijnboer ofwel in de natuur tussen de *cipresse* en in de schaduw van een olijfbom. Toegegeven: mijn beeld van Italië is misschien nogal beïnvloed door de reclamespots van Miracoli. Ik voelde dat al die scenario's ver weg leken en werd wat geïrriteerd.

'We lopen verder,' zei ik vastberaden.

Erika

Het was intussen tegen achten en we moesten nu echt stilaan beslissen waar we zouden slapen. Ons boekje vermeldde één *ostello per pelegriini*, maar die lag een eind van de Via Francigena verwijderd, en het zou haast onmogelijk worden er tijdig te arriveren. Ik telefoneerde. In mijn hoofd bereidde ik de dialoog al voor. Vergeefse moeite, er nam niemand op. Ik werd wat moedeloos. Nicoline bleef bewonderenswaardig kalm. We wandelden verder en helemaal uitzichtloos werd het toen we richting snelweg liepen. We moesten verschillende op- en afritten kruisen om de overkant van het snelwegencomplex te bereiken. Dit was geen terrein voor wandelaars. We hadden er nu geen flauw idee meer van waar de Via Francigena liep. Waarschijnlijk hadden we een eind terug een pijl gemist. Het was niet gemakkelijk, gedropt worden in een stad en je weg zoeken naar een bestemming die 650 kilometer verderop lag. Maar we deden het niet slecht. En de richting was goed.

Net na de snelweg begon de bebouwde kom. Niet ideaal, rijhuizen langs de drukke baan. Met uitzondering van het eerste pand aan onze rechterzijde dat wat meer van de weg stond.

Een vrouw van rond de dertig met een lichtbruine paardenstaart was er net haar jonge cipressen aan het besproeien. Ik moest mijn gêne

opzijschuiven en opnieuw toenadering zoeken, wilden we deze eerste dag al niet meteen gedesillusioniseerd ergens langs de kant van de weg afsluiten. Nicoline moedigde me aan: 'Allez, 't is nu of nooit!'

We stapten richting het omheinde erf, recht op de vrouw af. Ze had ons opgemerkt en wandelde naar de grote metalen poort, wat ons uitnodigde hetzelfde te doen.

'*Buonasera signora,*' sprak ik met vermoeide stem.

'*Buonasera, mi dica,*' waren de woorden waarmee de vrouw me nieuwsgierig uitnodigde mijn verhaal te doen.

'*Siamo pellegrini belgi,*' begon ik, '*andiamo a Roma, a piedi. Stanotte, fermiamo a Piacenza. Sarebbe possibile di mettere la nostra tenda nel Suo giardino per favore?*'

Ik legde uit dat we Belgische pelgrims waren op weg naar Rome en vroeg of we onze tent in de tuin mochten opslaan. De vrouw oogde vriendelijk, maar was ook verrast door ons verzoek. Ze maakte duidelijk dat ze niet alleen was om te beslissen en vroeg ons te wachten aan de poort terwijl ze naar binnen ging.

Enige tijd later slenterde de vrouw met licht gebogen hoofd naar ons toe.

'Ziet er niet goed uit,' mompelde ik. Ook Nicolines moed zakte voor het eerst in haar verhitte schoenen. In tegenstelling tot wat de lichaamstaal van de vrouw deed vermoeden, liet ze met een druk op de knop de poort openschuiven.

'Geen enkel probleem, *benvenuto*. Ik heet Erika,' klonken de verlossende woorden.

Onze opluchting was groot. De *grazie mille's* rolden over onze tongen. We wandelden een grote parking in grijze klinkers op. Tegen de omheining bevonden zich de jonge cipressen en een klein strookje gras. Pas nu zagen we dat het woonblok uit een drietal huizen bestond. Daarom had Erika eerst even moeten overleggen met haar medebewoners. Dit was geen charmant, zuiders verblijf. Het geheel voelde wat kil aan door de grote parking omgeven met groene Bekaert-draad, de rode betonmolen verraadde dat de infrastructuur